

SAARNA 9.9.2018 KLO 10 EMMI GONG

Matt. 6: 19–24

Jeesus sanoo:

”Älkää kootko itsellenne aarteita maan päälle. Täällä tekevät koi ja ruoste tuhojaan ja varkaat murtautuvat sisään ja varastavat. Kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen. Siellä ei koi eikä ruoste tee tuhojaan eivätkä varkaat murtaudu sisään ja varasta. Missä on aarteesi, siellä on myös sydämesi.

Silmä on ruumiin lamppu. Jos silmäsi on terve, koko ruumiisi on valaistu. Jos silmäsi ovat huonot, koko ruumiisi on pimeä. Jos siis se valo, joka sinussa on, on pimeyttä, millainen onkaan pimeys!

Kukaan ei voi palvella kahta herraa. Jos hän toista rakastaa, hän vihaa toista; jos hän toista pitää arvossa, hän halveksii toista. Te ette voi palvella sekä Jumalaa että mammonaa.”

Ensimmäisenä tekstistä nousee esille puhe silmästä ruumiin lamppuna. Se jää hämmentämään. Mitä tällä tarkoitetaan? Liittyykö se edes tähän Jeesuksen muuhun puheeseen? Itselleni tuli ensimmäisenä mieleen sokeat ja näkövammaiset. Heidän silmänsä eivät ole tässä mielessä terveet, mutta eihän ruumiin sairaus voi suoraan olla sielun pimeyttä. Tarkemman perehtymisen jälkeen kohtaan tuli huomattavasti enemmän selkeyttä ja huomasin ensimmäisen miellelyhtymäni virheellisyyden. Silmää tarkoittava sana, joka tässä on käännetty terve, voitaisiin kääntää myös ”yksinkertainen”. Sana sisältää myös merkityksen vilpittömän. Käännöksen huono silmä voitaisiin kääntää myös paha silmä. Paha silmä taas kuului vanhoihin uskomuksiin, jonka ajateltiin voivan aiheuttaa onnettomuutta toisille ihmisille. Pahaa silmää vastaan suojauduttiin loitsuilla ja amuleteilla. Jos puhutaan vilpittömistä silmistä ja pahoista silmistä, mielikuvat eivät enää siirrykään ruumiin sairauksiin vaan ennemminkin sydämen asenteisiin. Siihen, kuinka toimimme arjessamme ja kuinka haluamme nähdä asiat.

Jeesus onkin todennäköisesti varoittanut toteamuksella silmästä ruumiin lamppuna katseen eli huomion kiinnittämisestä rikkauksiin. Tätä näkökulmaa tukee myös se, että paha silmä liitettiin usein kateuteen ja ahneuteen, mikä vahvistaisi Jeesuksen ohjeen kuuluvan samaan teemaan kuin varoitus aarteiden kokoamisesta maan päälle.

Suuri osa meistä suomalaisista on koko maailman mittapuulla rikkaita. Meillä on toimiva sosiaaliturva ja yhteiskunta pyrkii huolehtimaan kansalaisistaan, niin, että jokaisella olisi katto pään päällä ja mahdollisuus ostaa ruokaa ja lääkkeitä. Systeemimme ei tietenkään ole täydellinen, niin kuin harva asia tässä maailmassa on, mutta siinä on siitä huolimatta paljon hyvää. Olemme siis monilla mittareilla katsottuina onnekkaita.

Nykyään emme ehkä niinkään huolehdi koiperhosista ja ruosteesta, vaan tietyn elämäntason ylläpitämisestä ja omasta statuksestamme. Varsinkin someaikakaudella nämä asiat korostuvat, vaikka ne ovatkin kautta aikain olleet tärkeitä. Meidän täytyy antaa itsestämme hyvää kuvaa ulospäin. Hienoja uusia vaatteita, uusi auto, uusi sisustus, upea lomamatka... Listaa voisi jatkaa loputtomiin. Mielestäni näissä asioissa ei itsessään ole mitään pahaa, mutta kannattaa rehellisesti arvioida omia motiivejaan. Tarvitsenko todella uuden älypuhelimien? Miksi haluan ostaa jonkin tuotteen? Mihin pyrin tällä kaikella?

Jos kuluttamisesta tulee itsessään tärkeää, muuttuu väline itseisarvoksi ja kadotamme syvyyttä elämästämme. Ylenpalttinen kuluttaminen saattaa siis kertoa vääränlaisesta kiintymisestä mammonaan, mutta niin myös kohtuuton säästäväisyys. Säästäväisyys on monessa asiassa hyväksi ja kertoo usein harkinnasta, mutta liika sitaus voi mennä myös yli. Kun raha muuttuu meille tärkeämmäksi kuin vaikkapa oma, läheisten tai lähimmäisten hyvinvointi, niin alkaa mennä metsään.

Tässä kohdassa Jeesus ei varsinaisesti puhu rikkaista, mutta muualla evankeliumeissa Hän on puhunut siitä, kuinka rikkaiden on vaikeaa luopua omaisuudestaan. Jos meillä on paljon omaisuutta, huolehdimme siitä myös enemmän. Saatamme tulla sokeiksi sille, mitä kaikkea jo omistamme, ja haluta vain lisää ja lisää ja tavoitella sitä jopa häikäilemättömin keinoin. Kuitenkaan omaisuuteen kiinnittyminen ja huoli mammonan merkityksestä ei koske vain rikkaita. Myös keskituloisille ja köyhille tämän maailman rikkaudet saattavat tulla kompastuskiveksi. Tästä voi kieliä esimerkiksi kateus ja katkeruus rikkaita kohtaan ja kaikesta siitä valittaminen, mitä ei omista. Jos huomaamme sydämessämme toivovamme itseämme rikkaammille onnettomuutta tai keskittyvämmme elämässämme ainoastaan niihin asioihin, joita meillä ei vielä ole, on ehkä syytä pohtia näitä Jeesuksen sanoja. Ylipäänsä olisi hyvä pysähtyä miettimään, mikä merkitys näillä sanoilla on juuri minun elämäni? Ovatko nämä sellaisia asioita, joissa juuri minulla olisi parantamisen varaa?

Aikaisemmista esimerkeistä huomaamme, että kyse ei ole suoraan siitä, miten toimimme, vaan mitkä meidän motiivimme ovat. Miten suhtaudumme rahaan ja materiaan? Millaisia tunteita se meissä herättää? Olen joskus itse miettinyt, mitkä olisivat sellaisia asioita, joista olisi kaikkein vaikein luopua. Olen päätenyt siihen tulokseen, että valokuvat. Ne kantavat mukanaan kauniita ja lämpimiä, vaikka myös onnettomia ja kipeitä muistoja menneisyydestä. Menneisyydestä, johon en enää pysty palaamaan ilman näitä valokuvia. Jos menettäisin ne, tuntuu, kuin kadottaisin samalla ison osan omaa menneisyyttäni. Luulen, että meillä jokaisella on sellaista tavalla tai toisella arvokasta, josta tuntuisi vaikealta, ellei jopa mahdottomalta luopua. Minun kohdallani kyse on valokuvista, sinulla kenties jostain muusta, kuitenkin jokaisella jostakin.

Kun Jeesus antaa tällaisia vaikealtakin tuntuvia käskyjä ja kehotuksia, hän ei tee sitä itsekkäistä syistä. Kyse ei ole vain siitä, että me palvelisimme Jumalaa paremmin ja alistuisimme Hänelle täydellisemmin. Kyse ei myöskään ole tuonpuoleiseen kiinnittymisestä ja taivaallisten aarteiden kokoamisesta kuolemanjälkeisen palkkion ja loistavan kruunun toivossa. Sellaisenkin saatamme saada, kuka tietää, mutta tämä meidän elämämme maan päällä ei ole eikä voi olla väline taivaallisen palkkion tavoittelussa. Jeesus on antanut meille nämä ohjeet tätä elämää varten, jotta voisimme toimia itsemme ja lähimmäistemme parhaaksi. Kun Jeesus antoi meille ohjeita, niiden tarkoituksena oli helpottaa sekä omaamme että muiden elämää sekä tuoda meidät lähemmäs Jumalaa. Näiden ohjeiden on tarkoitus auttaa meitä keskittymään siihen, mikä on olennaista.